

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 00
F: 01 369 78 32
E: gp.mddsz@gov.si www.mddsz.gov.si

Številka: 0070-6/2023

Ljubljana, dne 7. 6. 2023

EVA 2023-2611-0037

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na svoji. . . seji dne. . . pod točko. . . sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo in sprejetje po skrajšanem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in inovacije,
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za javno upravo,
- Služba Vlade RS za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

Vlada Republike Slovenije predlaga, da Državni zbor Republike Slovenije na podlagi prvega odstavka 142. člena Poslovnika Državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20 105/21 – odl. US in 111/21) Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji obravnava po skrajšanem postopku, saj gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 52/10, 40/12 – ZUJF, 19/15, 83/16 in 92/20). Spremembe in dopolnitve se nanašajo na določitev novega državnega praznika, 10. november - dan znanosti, ki pa ne bo dela prost dan.

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Dan Juvan, državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, - mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, - Damjan Mašera, vodja Sektorja za delovna razmerja in druge oblike dela, Direktorat za delovna razmerja in pravice iz dela na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
Pri pripravi gradiva niso sodelovali zunanji strokovnjaki.		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
- Luka Mesec, minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti; - Dan Juvan, državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti; - Igor Feketija, državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti; - mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti; - Damjan Mašera, vodja Sektorja za delovna razmerja in druge oblike dela, Direktorat za delovna razmerja in pravice iz dela na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.		
5. Kratek povzetek gradiva:		
S Predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji se določa nov državni praznik, 10. november – dan znanosti, ki bo pripomogel k širši prepoznavnosti pomena znanosti in znanstvenih dosežkov in jo bo tako še bolj približal državljanom in državljanom. Praznik ne bi bil dela prost dan, kar ne bi povzročili dodatnega izpada delovnih ur in povečanja obveznosti za delodajalce in s čimer se ohranja tudi primerljivost števila prazničnih dela prostih dni z drugimi državami Evropske unije.		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:		
(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: (Samo če izberete NE pod točko 6. a.) Kratka obrazložitev Spremembe in dopolnitve Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji nimajo finančnih posledic za državni proračun in druga javnofinančna sredstva.				
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:				
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:			NE	

- pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin.	
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: - Skupnosti občin Slovenije SOS: NE - Združenju občin Slovenije ZOS: NE - Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
Luka Mesec minister	

Prilogi:

- Predlog sklepa Vlade Republike Slovenije,
- Predlog zakona.

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na svoji . . . seji dne . . . pod točko . . . sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije po skrajšanem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in inovacije,
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za javno upravo,
- Služba Vlade RS za zakonodajo.

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O PRAZNIKIH IN DELA PROSTIH DNEVIH V REPUBLIKI SLOVENIJI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1. Ocena stanja

Področje praznikov in dela prostih dni je urejeno z Zakonom o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 52/10, 40/12 – ZUJF, 19/15, 83/16 in 92/20; v nadaljnjem besedilu: ZPDPD). Urejanje praznikov sodi na področje državne ureditve v Republiki Sloveniji, v katero spadajo tudi splošni državni akti, simboli in prazniki. Na opredelitve praznikov in dela prostih dni se navezujejo tudi rešitve v delovni zakonodaji, ki dajejo delavcem pravico do odsotnosti z dela na prazničen in dela prost dan, s pravico do nadomestila plače oziroma do posebnega vrednotenja dela, če morajo delavci, zaradi nepretrganega delovnega oziroma proizvodnega procesa ali posebne narave dela, delati na ta dan. Pravico do odsotnosti z dela zaradi praznovanj opredeljuje Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US in 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1; v nadaljnjem besedilu: ZDR-1) v 166. členu, pravica do nadomestila plače v primerih odsotnosti z dela zaradi z zakonom določenih praznikov in dela prostih dni je urejena v 137. členu ZDR-1, pravica do dodatka za delo v posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa za delo na praznike in dela proste dni pa je opredeljena v 128. členu ZDR-1. Višina teh dodatkov se določi s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti.

Že ob pripravi ZPDPD v letu 1991 so se kazale mnoge dileme in popolnoma raznovrstna stališča glede dni, ki bi jih bilo treba ustrezno obeleževati v naši državi. Predlagatelj je pri pripravi zakona proučil vsa posredovana stališča in predloge ter upošteval tudi izide javnomnenjske raziskave, ki je bila opravljena ravno z razlogom, da se z zakonom določijo praznični dnevi, ki imajo splošen pomen ali pomen za vse ali večino državljanov. Ureditev praznikov in dela prostih dni v Republiki Sloveniji mora vsekakor ustrezati dejanskemu odnosu naših državljanov glede pomembnosti določenih datumov, ki jim je treba dati posebno obeležje. Hkrati se je pri določevanju praznikov in dela prostih dni zasledovalo tudi zagotavljanje primerljivosti z ureditvami v drugih evropskih državah.

Upošteva vse stališča, predloge in izid javnomnenjske raziskave je bila sprejeta ureditev, skladno s katero je ZPDPD poleg sedmih praznikov (dva dvodnevna) in hkrati dela prostih dni, določil še šest dela prostih dni z verskim obeležjem. Upošteva strukturo praznikov po evropskih državah, lahko ugotovimo, da je tudi v večini primerjanih držav večina praznikov verskih, poleg novega leta ter praznika dela pa je praznično obeleževanje vezano še na državnost posamezne države.

Od sprejema ZPDPD je bilo predlaganih že nekaj dopolnil zakona, pri čemer so bila štiri realizirana v spremembah in dopolnitvah zakona v letih 2005, 2010, 2015 in 2020, nekaj pa jih Državni zbor Republike Slovenije ni sprejel v obravnavo. Dopolnila so na novo uvedla praznike, ki niso dela prosti dnevi in so se nanašala na dodatno obeleževanje nekaterih dogodkov, ki so v povezavi z zgodovino naroda in države ter slovenskim športom, pri čemer pa ti dodatni prazniki niso bili hkrati opredeljeni tudi kot dela prosti dnevi, temveč le kot prazniki, ki jim je zaradi pomembnosti dogodkov treba dati posebno obeležje (dan Primoža Trubarja, praznik združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, praznik

vrnitve Primorske k matični domovini, dan suverenosti, dan Rudolfa Maistra in dan slovenskega športa). Določitev dodatnih dela prostih dni bi namreč pomenila dodaten izpad delovnih ur oziroma povečanje obveznosti za delodajalce, kar bi imelo tudi vpliv na konkurenčnost Republike Slovenije. Sprejeta ureditev pa tudi ohranja primerljivost števila prazničnih dela prostih dni z drugimi državami Evropske unije. Usklajenost določitve dela prostih dni je v evropskem prostoru izredno pomembna tudi zaradi medsebojnega gospodarskega in finančnega poslovanja.

Cilj zakona, ki ureja praznike in dela proste dni v Republiki Sloveniji je, da se z zakonom določijo praznični in dela prosti dnevi, ki imajo splošen pomen ali pomen za vse ali večino državljanov. Ureditev praznikov in dela prostih dni v Republiki Sloveniji mora vsekakor ustrezati dejanskemu odnosu naših državljanov glede pomembnosti določenih datumov, ki jim je treba dati posebno obeležje.

1.2. Razlogi za sprejem predloga zakona

Pobudo za razglasitev novega državnega praznika »10. november, dan znanosti« je predsednici Državnega zbora Republike Slovenije, predsedniku Vlade Republike Slovenije in predsednici Republike Slovenije konec leta 2022 podala ugledna znanstvena skupnost – Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Rektorska konferenca Republike Slovenije, Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije, Inženirska akademija Slovenije ter Slovenska medicinska akademija (v nadaljnjem besedilu: pobudniki) na podlagi predloga Odbora Republike Slovenije za podelitev nagrad in priznanj za izjemne dosežke v znanstveno-raziskovalni in razvojni dejavnosti.

Namen pobude, podane s konsenzom najširše znanstvene skupnosti, je povečati prepoznavnost znanosti in jo še bolj približati slovenski javnosti.

Pobudniki so v svoji pobudi poudarili, da je znanje ključno za razvoj naše države, vendar dosežki raziskovalnih in inovacijskih aktivnosti v širši družbi niso dovolj prepoznani kot gonilna sila napredka. Zato je znanosti na državni ravni treba dati večjo veljavo. Slovenski raziskovalci dosegajo rezultate, ki so pomembni in odmevni v svetovnem merilu in bistveno prispevajo k promociji Slovenije v svetu, a so njihovi dosežki nemalokrat bolj prepoznani v tujini kakor doma. Razglasitev takega državnega praznika bo povečala prepoznavnost znanosti in njenih dosežkov v širši družbi in še zlasti med mladimi, pri katerih je treba načrtno razvijati zanimanje za znanost.

Namen dneva znanosti, kot državnega praznika, je krepiti znanje kot eno temeljnih vrednot slovenske družbe. Pomembno je, da v najširši javnosti povečamo zavedanje o pomenu znanosti, da razvijamo zavest o pomenu raziskav na najrazličnejših področjih za razvoj v svetu in doma ter da krepimo narodni ponos zaradi vrhunskih in mednarodno pomembnih dosežkov naših raziskovalcev in raziskovalk. Obeleževanje praznika znanosti spodbuja zanimanje za raznolike znanstvene dosežke na nacionalni in globalni ravni, za aktualne probleme znanosti in aktivno vključevanje najširše javnosti v razprave o ključnih odprtih vprašanjih v sodobni družbi. Dan znanosti bo, vključno s številnimi dogodki, namenjen tudi popularizaciji vseh področij znanosti.

Na ta dan bodo podeljevali tudi najvišje državne nagrade za izjemne dosežke v znanstvenoraziskovalni in razvojni dejavnosti (Zoisove in Puhove nagrade in priznanja). Ker je rojstni dan Žige Zois (23. november), po katerem se imenujejo najvišje nagrade in priznanja Republike Slovenije na področju znanstvenoraziskovalnega in razvojnega dela, že državni praznik (dan Rudolfa Maistra), kot možen datum za dan znanosti pobudniki predlagajo 10. november, to je dan Zoisove smrti. Podobno kot pri kulturnem prazniku bi tako obeležili, kar je meceni slovenske znanosti naredil za razvoj znanosti. Poleg tega je 10. november tudi (Unescov) svetovni dan znanosti za mir in razvoj, zato bo po mnenju pobudnikov državni praznik na ta datum še bolj poudaril mednarodno razsežnost raziskav in pomembno vlogo znanosti za razvoj našega planeta.

Na osnovi povedanega pobudniki predlagajo, da z ustreznimi spremembami Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji dan znanosti dne 10. novembra vsako leto postane dan posebnega pomena, a ne dela prost dan.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji

Cilj zakona, ki ureja praznike in dela proste dni v Republiki Sloveniji je, da se z zakonom določijo praznični in dela prosti dnevi, ki imajo splošen pomen ali pomen za vse ali večino državljanov. Predlog zakona sledi temu cilju, in sicer z namenom povečati prepoznavnost znanosti in jo še bolj približati slovenski javnosti.

2.2. Načela

Načela predloga spremembe zakona so: načelo zakonitosti, načelo preglednosti ter načelo pravne jasnosti.

2.3. Poglavitne rešitve

Vlada Republike Slovenije v zvezi s pobudo in predlogom za razglasitev državnega praznika »10. november, dan znanosti« ugotavlja, da je znanost gonilo napredka družbe in države. Kako pomembna je znanost, dokazuje tudi nedavni podpis Dogovora med gospodarstvom, znanostjo in politiko o razvoju blaginje Republike Slovenije.

Če želimo doseči višjo kakovost življenja državljanek in državljanov, okoljsko vzdržnost in visoko dodano vrednost, potrebujemo sodelovanje ne le znanosti, ampak celotne družbe, vključno s strokovno in najširšo javnostjo. Vrhunske znanstvenice in znanstveniki k temu prispevajo s svojimi dosežki, ki izkazujejo izjemne uspehe doma in po svetu ter so najboljši ambasadorke in ambasadorji slovenske znanosti, na katere smo lahko upravičeno ponosni.

Čeprav je znanje ključno za razvoj naše države, pa znanstvenice in znanstveniki ter dosežki raziskovalnih in inovativnih dejavnosti niso dovolj prepoznani v širši družbi. Obeleževanje praznika znanosti bo spodbujalo zanimanje za raznolike znanstvene dosežke na nacionalni in globalni ravni, za aktualne probleme znanosti in prispevalo k aktivnemu vključevanju najširše javnosti v razprave o ključnih odprtih vprašanjih v sodobni družbi, hkrati pa povečevalo zaupanje v znanost in njene dosežke. Dan znanosti bo s številnimi dogodki (prispevki v javnih medijih, paneli, okroglimi mizami, delavnicami, razstavami, dnevi odprtih vrat, vodenimi obiski v znanstvenih ustanovah) namenjen tudi popularizaciji vseh področij znanosti v najširši družbi, še posebno med mladimi. Tudi obeleževanje praznika znanosti namreč prispeva k spodbujanju in odločanju mladih za usmerjanje v kariero na znanstveno - raziskovalnem področju, kar pozitivno vpliva na uspešnost izobraževalnega sistema in razvoj države.

Da bi znanost dobila ustrezno veljavo, Vlada Republike Slovenije na pobudo ugledne znanstvene skupnosti predlaga uvedbo slovenskega državnega praznika dan znanosti, ki pa ne bi bil dela prost dan.

Za dan znanosti v skladu s podano pobudo Vlada Republike Slovenije predlaga 10. november, dan smrti slovenskega razsvetljenca, gospodarstvenika, pisatelja, mecena Žige Zoisa; na dan njegovega rojstva, 23. novembra, je namreč že državni praznik, in sicer dan Rudolfa Maistra. Poleg tega je 10. november tudi svetovni dan znanosti za mir in razvoj, in sicer na predlog Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO).

Z vidika delovnopravne zakonodaje Vlada Republike Slovenije izpostavlja, da povečevanje števila prazničnih dni, ki bi bili istočasno tudi dela prosti dnevi z vsemi pravicami, ki jih imajo delavci na te dni, z vidika obveznosti delodajalcev in primerljivosti ureditve z drugimi državami Evropske unije ne bi bilo sprejemljivo. Državni prazniki, povezani z znanostjo, tudi nikjer drugje v svetu niso dela prosti dnevi. Določitev novega praznika, ki ne bi bil hkrati tudi dela prost dan, pa ne bi povzročilo dodatnega izpada delovnih ur in povečanja obveznosti za delodajalce.

Upošteva je navedeno Vlada Republike Slovenije predlaga, da se v Zakonu o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji določi nov praznik 10. november – dan znanosti, ki bo pripomogel k širši prepoznavnosti pomena znanosti in znanstvenih dosežkov in jo bo tako še bolj približal državljanom in državljanom. Ob obeleževanju tega dne se bodo podeljevala tudi najvišja državna priznanja in nagrade za izjemne dosežke v znanstveno - raziskovalni in razvojni dejavnosti. Vendar pa to ne bi bil dela prost dan, s čimer ne bi povzročili dodatnega izpada delovnih ur in povečanja obveznosti za delodajalce in ohranili primerljivost števila prazničnih dela prostih dni z drugimi državami Evropske unije.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

S spremembo in dopolnitvijo Zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji se število prostih delovnih dni ne bi povečevalo in tudi ne bi vplivalo na izpad dohodka pri delodajalcih. Sredstva, ki jih država namenja za obeležitve državnih praznikov in izvedbo protokolarnih dogodkov, pa bi tudi ostala v načrtovani višini, zato uveljavitev zakona ne bo imela nobenih dodatnih finančnih posledic za državni proračun, kakor tudi ne za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Republika Slovenija namenja določena sredstva za namene obeleževanja državnih praznikov ter izvedbo protokolarnih dogodkov, zato za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih sredstev v državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

S predlagano spremembo zakona ureditev v Republiki Sloveniji z določenimi 15 prazniki in dela prostimi dnevi (dva padeta vedno na nedeljo) po številu tako na zgornji meji še ostaja primerljiva z ureditvami v drugih evropskih državah. Usklajenost določitve dela prostih dni je v evropskem prostoru izredno pomembna tudi zaradi medsebojnega gospodarskega in finančnega poslovanja.

Pri primerjavi števila prazničnih dela prostih dni po posameznih članicah Evropske unije pa moramo poudariti, da nekatere države posebej navajajo velikonočno nedeljo in binkoštno nedeljo kot praznik in dela prost dan, nekatere pa samo velikonočni ali binkoštni ponedeljek – zaradi tega lahko pride do težave pri primerjavi števila praznikov.

- **Število praznikov, ki so dela prosti dnevi po nekaterih državah članicah Evropske unije – tabela:**

Vir: <https://publicholidays.eu/> - za leto 2023

DRŽAVA	skupno število praznikov, ki so dela prosti dnevi	upoštevanje velikonočne ali binkošne nedelje
Slovenija	15	da (2)
Avstrija	13	ne
Belgija	10	ne
Hrvaška	14	da (1)
Danska	11	da (2)
Francija	14	da (1)
Madžarska	11	ne
Irska	9	ne
Italija	12	da (1)
Nemčija	9 nacionalnih in dodatni po deželah	da (2)
Nizozemska	11	da (2)
Slovaška	15	ne
Češka	13	ne

Sistem zakonskega določanja praznikov, ki niso dela prosti dnevi, poznajo tudi v drugih državah Evropske unije (npr. Italija, Hrvaška, Madžarska).

V mnogih državah po svetu obeležujejo mesec, teden ali dan znanosti na različnih nivojih (države, zvezne države, akademije, univerze...). Dan znanosti, ki je včasih del tedna ali meseca znanosti, je pogosto državni praznik, ni pa nikjer dela prost dan.

Dan ali teden znanosti je v državah opredeljen na različnih ravneh, tako na državni ravni kot na nižjih ravneh, kot npr. na ravni federalnih skupnosti, provinc, metropolitanskih deli ali pa posameznih državnih ustanov (akademij, univerz). Kadar države praznujejo tako dan kakor teden znanosti, je teden znanosti namenjen širši javnosti (popularizacija znanosti), dan znanosti pa prvenstveno izpostavljanju pomena akademske in znanstvene skupnosti in njihovih dosežkov, vključno s podelitvami nagrad, ki jih podeljujejo države, različne fundacije in združenja, znanstvene akademije, univerze...

Promotorji, pokrovitelji ali organizatorji obeleževanj so državne in javne ustanove (akademije, univerze, muzeji), ministrstva (za znanost/ za izobraževanje, za tehnologijo), regionalne ali lokalne uprave (regije, province), nacionalni sveti za znanost, agencije v javno-zasebnih partnerstvih (centri odličnosti, znanstveno-tehnološki kampusi), strokovna združenja, tudi zasebne fundacije. Imenujejo se dan znanosti/ in tehnologije, dan znanja, dan znanstvenikov/ raziskovalcev, včasih se imenujejo tudi po izrednih znanstvenikih (npr. Darwinov dan ali mednarodni dan Ade Lovelace, tudi »blogging day«), ali dosežkih (dan π (pi)-ja, mednarodni dan astronomije – 7. maja, mednarodni dan žensk v inženirstvu) ... Datumi praznovanj so pogosto povezani z UNESCOvim Svetovnim dnevom za mir in razvoj (v Italiji, Kanadi, ZDA, Iranu, Kirgistaunu, na Portugalskem), največjim svetovnim znanstvenim doprinosom ali znanstvenikom iz te države (Romunija: Pallade Indija: Raman, Izrael: Einstein), ustanovitvijo nacionalne akademije znanosti (Rusija, Azerbajdžan) ali z nacionalnim izobraževalnim sistemom (Belorusija - dan znanosti zadnjo soboto v januarju, Litva – dan znanja in znanosti: 1. september).

Znotraj akademske in znanstvene skupnosti ob praznovanjih znanosti organizirajo znanstvena srečanja, panele, delavnice, okrogle mize ter razprave o globalnih problemih, ki jih skuša rešiti sodobna znanost, pri čemer nacionalne strukture še posebno poudarijo svojo aktivno vključenost v svetovne znanstvene trende in tokove. Brezplačni dogodki, namenjeni širši javnosti vključujejo priložnostne prispevke v vseh vrstah javnih medijev, znanstvene eksperimente in demonstracije, razstave, vodene obiske v znanstvenoraziskovalnih ustanovah, dneve odprtih vrat v muzejih, botaničnih vrtovih...

Obeleževanje praznikov znanosti znanstvenikom omogoča interakcijo z državljani in predstavniki lokalnih, regionalnih in državnih struktur odločanja. Hkrati jim omogoča popularizacijo znanosti ter izboljšanje komunikacije z najširšo javnostjo, še posebno z mlajšimi generacijami, vključeni v izobraževalni sistem. Znanstvene ustanove in organizacije s praznovanji povečujejo svojo prepoznavnost in sloves, najširši javnosti pa z najrazličnejšimi dogodki približajo znanstveno-raziskovalno delo, da postane bolj dostopno, nazorno, in razumljivo »običajnim« ljudem. S širokim prepoznavanjem pomena znanosti, poznavanjem znanstvenih problemov ter sodelovanjem družbe v razpravah, o sodobnih izzivih, s katerimi se srečujejo znanost in sodobne visoko razvite družbe, postane bolj nazorna tudi ključna vloga, ki jo znanost in tehnologija imata/sta imeli na kulturo in razvoj družbe.

Praksa v državah, ki vodijo po znanstveno raziskovalnih dosežkih, kaže, da so za poudarjanje pomena znanosti v javnosti optimalna rešitev tedni znanosti z viškom ob dnevu znanosti in morebitnim podeljevanjem nagrad za znanstvene dosežke.

Pogosto se **nacionalni prazniki, povezani z znanostjo, praznujejo ob mednarodnih dnevih, ki jih je razglasil UNESCO**, ki se sicer obeležujejo v več kot 40-ih državah na 4 kontinentih:

- Svetovni dan za mir in razvoj 10. novembra s poudarkom na vlogi znanosti za promocijo miru in trajnostnega razvoja,
- Mednarodni dan žensk in deklet v znanosti 11. februarja s poudarkom na enakopravnosti in enakopravni zastopanosti žensk in deklet v znanstveno-raziskovalni dejavnosti ter

V Evropski uniji potekajo:

- Evropski teden znanstvene in tehnološke kulture od 22. do 27. novembra, ki je namenjen ozaveščanju javnosti o povezanosti znanosti in kulture ter vplivu napredka v znanosti na evropsko kulturno dediščino, razmisleku o znanstvenih vprašanjih med laiki in povečanju zavedanja in sodelovanja glede vprašanj, ki so jih odprli napredki v znanosti in tehnologiji;
- Evropska noč raziskovalcev poteka zadnji petek v septembru v že več kot 300 (ne le evropskih) mestih z več kot milijon obiskovalci z namenom približati raziskave in raziskovalce javnosti, izpostavljanju odličnih raziskovalnih projektov, povečanju zanimanja mladih za poklice v raziskavah in znanosti in prikazu vpliva, ki ga ima delo raziskovalcev na vsakodnevno življenje posameznikov;
- Baltiški dan znanosti, ki ga je za 16. junija razglasil Svet baltiških držav in je fokusiran na znanstveno odličnost mladih raziskovalcev na področju trajnostne energije, eko-biotehnologije in digitalne rasti ter spodbujanju akademske in znanstvene izmenjave med sodelujočimi državami.

Vse **države EU** obeležujejo UNESCOVA dneva in EU praznika znanosti. Skoraj vsi poznajo nacionalni teden znanosti (z različnimi nazivi: dan (mladih) raziskovalcev, festival znanosti...). Pri tem lahko teden traja več ali manj dni. Posameznih dogodkov v okviru dneva ali tedna znanosti se udeleži povprečno 2000 obiskovalcev, število dogodkov pa je od 80 na Švedskem do 900 v Avstriji.

V Romuniji je 19. novembra državni praznik Dan raziskovalcev in oblikovalcev, ob katerem obeležujejo rojstvo Nobelovega nagrajenca Georgea Emila Paladea.

Na Poljskem je državni praznik od leta 2020 19. februar - dan poljske znanosti, s katerim obeležujejo rojstvo Nikolaja Kopernika. Namenjen je priznanju doprinosa poljskih znanstvenikov, ki ga imajo na intelektualni, družbeni in gospodarski razvoj, ter povečevanju zanimanja za znanost v javnosti.

V Bolgariji se državni praznik 24. maj - Dan bolgarske abecede in kulture (tudi Dan svetih bratov Cirila in Metoda), namenjen obeleževanju prosvete in kulture ter slovanske pismenosti, pojmuje tudi kot praznik znanja. Tudi **na Slovaškem** je 5. julij Dan sv. Cirila in Metoda državni praznik in je podobno kot v Bolgariji, posvečen tudi praznovanju znanja. Poudarek na popularizaciji znanosti pa ima širok spekter

dogodkov, ki jih pod pokroviteljstvom slovaškega ministrstva, pristojnega za znanost, organizirajo v začetku novembra v okviru tedna znanosti in tehnologije.

Na Cipru je praznik, namenjen znanju in znanosti, delno povezan s cerkvenim praznikom, ki obeležuje življenje treh vzhodnorimskih učenjakov, ki so postali svetniki (Janez Krstnik, Gregor iz Nazareta, Bazilij veliki). Podobno je tudi **v Grčiji** praznovanje učenosti povezano s cerkvenim praznikom Treh svetih hierarhov 30. januarja.

V Italiji od 2018 ob 15. aprilu pod pokroviteljstvom ministrstev za znanost, za zdravje in ministrstva za zunanje zadeve praznujejo Dan italijanske znanosti v svetu, s katerim obeležujejo rojstvo renesančnega velikana Leonarda da Vincija. Namenjen je zlasti promociji italijanskih znanstvenikov in njihovega doprinosa k svetovni in inovativnosti. Namenske dogodke, ki jih objavljajo tudi na spletu, organizirajo zlasti v muzejih, raziskovalnih centrih in italijanskih ambasadah po svetu. 15. aprila je tudi UNESCOV Svetovni dan umetnosti, zato se prepletajo tudi tematike praznovanja.

Na Portugalskem je poseben dan, 16. november, namenjen znanosti, a ni državni praznik.

Na Danskem vsako leto v 17. tednu (aprila) ministrstvo za znanost koordinira Festival raziskav, namenjen vzpostavljanju komunikacije med raziskovalci in prebivalstvom. Podobno organizirajo Festival znanosti od 9.-12. novembra tudi **v Luksemburgu**. Tudi **v Franciji** Praznik znanosti obsega številne dogodke, namenjene popularizaciji znanosti, ki potekajo več dni, in sicer oktobra v Evropi, novembra pa v prekomorskih deželah. Posebnega državnega praznika nimajo niti na Finskem ali Hrvaškem, znanost promovirajo in popularizirajo v okviru tednov znanosti.

V evropskih državah, ki niso članice EU, zlasti v bivših republikah SZ, imajo državni praznik posvečen znanosti, ki je povezan z ustanovitvijo centralne znanstvene institucije, akademije znanosti (Ukrajina – 3. soboto v maju, Belorusija – zadnjo nedeljo v januarju, Rusija – 8. februarja), teden znanosti pa le ponekod. Belorusija poleg dne znanosti praznuje tudi dan znanja.

V ZDA na osnovi pobude Ameriške zveze za napredno znanost med 17- in 19. februarjem kot državni praznik praznujejo dan znanosti za javnost (»National public science day«) z namenom v javnosti spodbuditi poznavanje in razprave o novih znanstvenih odkritjih in aktualnih znanstvenih vprašanjih. S številnimi dogodki obeležujejo tudi UNESCOV svetovni dan za mir in razvoj. Poleg tega v praznujejo tudi dan znanstvenikov, vsaki 2 leti spomladi pa v okviru Festivala znanosti in inženirstva organizirajo številne dogodke za spodbujanje interesa med mladimi. Številni dogodki so namenjeni tudi obeleževanju posameznih področij znanosti (Državni dan periodičnega sistema 7. februarja, državni dan DNA 25. aprila, državni dan lune -20. julija...).

V Indiji praznujejo dan znanosti 28. februarja v okviru nacionalnega tedna znanosti pod pokroviteljstvom vlade, s katerim obeležujejo odkritje Nobelovega nagrajenca Ramana. Namenjen je popularizaciji znanosti in tehnologije, osveščanju o vplivu znanosti na vsakodnevno življenje in na dobrobit državljanov. Od leta 2020 na ta dan podeljujejo tudi nacionalne nagrade za popularizacijo znanost za izjemen trud na področju znanosti in komunikacije.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne prinaša administrativnih posledic.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne prinaša novih obveznosti strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona ne vpliva na okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne vpliva na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Sprejeti zakon bo objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje zakona bo spremljalo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Zakon se predlaga na pobudo ugledne znanstvene skupnosti – Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Rektorska konferenca Republike Slovenije, Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije, Inženirska akademija Slovenije ter Slovenska medicinska akademija.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Luka Mesec, minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Dan Juvan, državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Igor Feketija, državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Damjan Mašera, vodja Sektorja za delovna razmerja in druge oblike dela, Direktorat za delovna razmerja in pravice iz dela na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O PRAZNIKIH IN DELA PROSTIH DNEVIH V REPUBLIKI SLOVENIJI

1. člen

V Zakonu o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 52/10, 40/12 – ZUJF, 19/15, 83/16 in 92/20) se v 1. členu v prvem odstavku za enajsto alinejo doda nova dvanajsta alineja, ki se glasi:
»- 10. november, dan znanosti«.

Dosedanja dvanajsta in trinajsta alineja postaneta trinajsta in štirinajsta alineja.

V drugem odstavku se za besedo »suverenosti« doda vejica in besedi »dan znanosti«.

KONČNA DOLOČBA

2. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Predlagan je nov državni praznik 10. november, dan znanosti, s katerim bi primerno obeležili pomen znanosti in znanstvenih dosežkov, kar je gonilo napredka družbe in države. Če želimo doseči višjo kakovost življenja državljanek in državljanov, okoljsko vzdržnost in visoko dodano vrednost, potrebujemo tudi sodelovanje ne le znanosti, ampak celotne družbe, vključno s strokovno in najširšo javnostjo. Vrhunske znanstvenice in znanstveniki k temu prispevajo s svojimi dosežki, ki izkazujejo izjemne uspehe doma in po svetu ter so najboljši ambasadorke in ambasadorji slovenske znanosti, na katere smo lahko upravičeno ponosni.

Čeprav je znanje ključno za razvoj naše države, pa znanstvenice in znanstveniki ter dosežki raziskovalnih in inovativnih dejavnosti niso dovolj prepoznani v širši družbi. Obeleževanje praznika znanosti bo spodbujalo zanimanje za raznolike znanstvene dosežke na nacionalni in globalni ravni, za aktualne probleme znanosti in prispevalo k aktivnemu vključevanju najširše javnosti v razprave o ključnih odprtih vprašanjih v sodobni družbi, hkrati pa povečevalo zaupanje v znanost in njene dosežke. Dan znanosti bo s številnimi dogodki (prispevki v javnih medijih, paneli, okroglimi mizami, delavnicami, razstavami, dnevi odprtih vrat, vodenimi obiski v znanstvenih ustanovah) namenjen tudi popularizaciji vseh področij znanosti v najširši družbi, še posebno med mladimi. Tudi obeleževanje praznika znanosti namreč prispeva k spodbujanju in odločanju mladih za usmerjanje v kariero na znanstveno - raziskovalnem področju, kar pozitivno vpliva na uspešnost izobraževalnega sistema in razvoj države.

Da bi znanost dobila ustrezno veljavo, Vlada Republike Slovenije na pobudo ugledne znanstvene skupnosti predlaga uvedbo slovenskega državnega praznika dan znanosti, ki pa ne bi bil dela prost dan. Državni prazniki, povezani z znanostjo, tudi nikjer drugje v svetu niso dela prosti dnevi. Določitev novega praznika, ki ne bi bil hkrati tudi dela prost dan, pa ne bi povzročilo dodatnega izpada delovnih ur in povečanja obveznosti za delodajalce.

Za dan znanosti v skladu s podano pobudo Vlada Republike Slovenije predlaga 10. november, dan smrti slovenskega razsvetljenca, gospodarstvenika, pisatelja, mecena Žige Zoisa; na dan njegovega rojstva, 23. novembra, je namreč že državni praznik, in sicer dan Rudolfa Maistra. Poleg tega je 10. november tudi svetovni dan znanosti za mir in razvoj, in sicer na predlog Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO).

K 2. členu

S tem členom se določa uveljavitev zakona, in sicer petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

1. člen

Prazniki v Republiki Sloveniji so:

- 1. in 2. januar, novo leto
- 8. februar, Prešernov dan, slovenski kulturni praznik
- 27. april, dan upora proti okupatorju
- 1. in 2. maj, praznik dela
- 8. junij, dan Primoža Trubarja
- 25. junij, dan državnosti
- 17. avgust, združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom
- 15. september, vrnitev Primorske k matični domovini
- 23. september, dan slovenskega športa
- 25. oktober – dan suverenosti
- 1. november, dan spomina na mrtve
- 23. november, dan Rudolfa Maistra
- 26. december, dan samostojnosti in enotnosti.

Prazniki Republike Slovenije iz prejšnjega odstavka so dela prosti dnevi, razen praznikov dan Primoža Trubarja, združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, vrnitev Primorske k matični domovini, dan slovenskega športa, dan suverenosti in dan Rudolfa Maistra, ki niso dela prosti dnevi.